

Hälso- och sjukvårdsförvaltningen

TJÄNSTEUTLÅTANDE
2016-04-18

HSN 1512-1458

Handläggare:
Anne Siltamäki

Hälso- och sjukvårdsnämnden
2016-05-24, p 5

Fördelning av medel från Sveriges Kommuner och Landsting för förbättrad förlossningsvård och insatser för kvinnors hälsa

Ärendebeskrivning

Beslut om fördelning av medel från Sveriges Kommuner och Landsting (SKL) för förbättrad förlossningsvård och insatser för kvinnors hälsa.

Beslutsunderlag

Hälso- och sjukvårdsdirektörens tjänsteutlåtande, 2016-04-18
Fördelning av medlen, bilaga 1
Överenskommelse mellan staten och SKL, bilaga 2

Ärendets beredning

Ärendet har beretts i programberedning för barn, unga och förlossningsvård.

Förslag till beslut

Hälso- och sjukvårdsnämnden beslutar

att godkänna förvaltningens förslag till fördelning av medel avseende 2016.

Förvaltningens motivering till förslaget

Bakgrund

Staten och Sveriges Kommuner och Landsting (SKL) har träffat en överenskommelse om att förbättra förlossningsvården och kvinnors hälsa generellt. Överenskommelsen omfattar perioden 2015 och 2016. Staten och SKL har för avsikt att ingå överenskommelser även under perioden 2017 - 2019 under förutsättning att riksdagen beviljar medel för detta. Fördelning av medlen till landstingen sker i relation till befolkningsandel och Stockholms läns landstings andel är 113,1 miljoner kronor avseende år 2016. Av dessa medel tillförs 80 miljoner kronor till hälso- och sjukvårdsnämnden (HSN). Delar av satsningar som redovisas i detta ärende ingår i befintliga uppdrag och finansieras inom ordinarie budget.

För att landstingen ska kunna ta del av medlen, ska en redovisning vara SKL tillhanda senast den 1 juni 2016. Redovisningen ska omfatta:

1. vilka insatser som medlen använts till, varför insatserna valdes och vilken nytta insatserna medfört/kommer att medföra
2. en kartläggning och bedömning av kompetensbehov inom förlossningsvård och övrig hälso- och sjukvård som rör kvinnor på 1-5 års sikt samt vilka kompetensbehov som finns för bemötande av kvinnor i socioekonomiskt utsatta områden
3. vilka framtida utmaningar som finns inom förlossningsvård och annan vård som rör kvinnors hälsa samt vilka kompetensbehov som landstingen anser behövs för att möta framtida utmaningar

I detta ärende redovisas förvaltningens förslag till fördelning av medel, punkt 1 ovan. Kartläggning och bedömning av kompetensbehov, punkt 2, utarbetas av landstingsstyrelsens förvaltning (LSF) som också ansvarar för satsningarna för lärandemiljöer och utbildning om könsstämpning. Bedömning av framtida utmaningar, punkt 3, tas fram i samarbete med Spesak och Vårdsak.

Målet för överenskommelsen mellan staten och SKL är att främja sjukvårdshuvudmännens förutsättningar att förbättra förlossningsvården, stärka insatserna för kvinnors hälsa samt att särskilt stärka primärvårdens insatser som rör kvinnors hälsa. Insatserna som finansieras med hjälp av de statliga stimulansmedlen ska leda till en mer tillgänglig, säker, kunskapsbaserad och jämlik vård inom förlossningssjukvård, primärvård och annan hälso- och sjukvård som bidrar till att främja kvinnors hälsa. Överenskommelsen har ett tydligt jämställdhetsperspektiv och insatser som främjar socioekonomiskt utsatta grupper är därför angelägna.

Förvaltningens förslag

Mot bakgrund av överenskommelsens målsättningar och de förbättringsområden som identifierats inom Stockholms läns landsting, har förvaltningen i samarbete med berörda Spesak och Vårdsak tagit fram ett förslag till insatser som finansieras med hjälp av de statliga medlen.

Att starta specialistmödravård utanför akutsjukhus är den största enskilda satsningen bland förslagen och i enlighet med målen för framtidens hälso- och sjukvård (FHS). Det innebär en avlastning för förlossningsenheterna i och med att besök som inte kräver akutsjukhusets resurser ska tas om hand av en mer tillgänglig mödrahälsovård. Ett annat förslag som avlastar

förlossningsvården är utveckling av automatiserad överföring av informationen från journalsystemet Obstetrix till Take Care.

En vanligt förekommande form av skada hos den födande kvinnan är bristningar i bäckenbotten och att minska dessa skador är ett prioriterat område i överenskommelsen. I en nationell jämförelse ligger Stockholms läns landsting bland de landsting med störst andel kvinnor som får bristningar. Förvaltningen föreslår att medel avsätts för utvecklings- och utbildningsarbete i syfte att minska förlossningsskadorna, men också att upptäcka fler skador så att de som drabbas får adekvat vård.

Ett annat prioriterat område är tillgänglighet till medicinsk abort. Tillgängligheten har förbättrats under de senaste åren men det finns fortfarande förbättringspotential. Eftersom kirurgiska aborter generellt medför större risker för komplikationer än vad medicinska aborter gör, bör den senare metoden väljas i de fall det är möjligt. Det är därför angeläget att tillgängligheten till medicinsk abort är fortsatt god och förvaltningen föreslår en utökning av uppdraget avseende medicinska aborter i vårdvalsområdet specialiserad gynekologi.

Ett antal av de föreslagna insatserna avser patientgrupper i socioekonomiskt utsatta områden. En sådant är till exempel en integrerad mödra- och förlossningsvård i Södertälje med inriktning på traumatiserade flyktingar och försök med kulturtolksdoula som erbjuder kvinnor med svagt socialt stöd. Kulturtolksdoula är en stödperson med samma modersmål som den födande kvinnan. Ett annat exempel är att ta fram informationsmaterial på de fem vanligaste invandrarspråken om grundläggande kroppskunskap, intimhygien, sexualkunskap, förlossningsvård samt vilka besvär som man ska söka för hos husläkare.

Följande satsningar föreslås.

- Inrätta specialistmödravård utanför akutsjukhusen
- Minska antalet förlossningsskador, upptäcka skadorna i tidigt skede och förbättra omhändertagandet av de som fått skador
- Minska antalet kejsarsnitt
- Utveckla en uppföljnings- och ersättningsmodell för förlossningsvården som bygger på hälsoutfall som är mest relevanta för patienten
- Uppdatera och implementera flera vårdprogram som avser kvinnors hälsa
- Starta en integrerad mödra- och förlossningsvård i Södertälje med inriktning på traumatiserade flyktingar, kvinnor med förlossnings-

- och sjukhusrädsla inklusive försök med kulturtolksdoula och hemma BB.
- Starta hemma BB i norra länsdelen
 - Utveckla en automatiserad överföring av informationen från mödra- och förlossningsvårdens journalsystem Obstretrix till journalsystemet Take Care.
 - Utveckla Graviditetsregistrets rapportsystem. Möjliggöra att aktuella resultat kan tas ut ur registret
 - Skapa lärandemiljöer för studerande inom förlossningsvård och mödrahälsovård (ansvar LSF)
 - Utarbeta en metod och ta fram informationsmaterial på olika språk om smärtlindring under förlossning
 - Ta fram informationsmaterial på vanligaste invandrarspråken om grundläggande kroppskunskap, intimhygien, sexualkunskap, förlossningsvård och vilka besvär som man ska söka för hos husläkare/primärvård samt om goda levnadsvanor.
 - Psykosocialt stöd vid mödrahälsovårdsenheten (MVH). Ta fram riktlinjer, stödmaterial och utbilda barnmorskor. (Inklusive screening med EDS)
 - Hembesök under graviditet. Öka möjligheterna för barnmorskor att göra hembesök hos familjer som har behov av utökat stöd, i vissa fall tillsammans med socialtjänsten
 - Allmänläkare på barnmorskemottagning. Utbildningsinsats i obstetrik och gynekologi för allmänläkare.
 - Endometriosis. Anordna utbildningsdagar för barnmorskor. Ta fram informationsmaterial. Kartlägga omfattningen av endometriosis till exempel genom enkät i skolor eller ungdomsmottagningar.
 - Öka tillgängligheten till medicinska aborter i vårdvalet. Se över den centrala bokningen.
 - Utveckla det webbaserade preventivtestet, så att fler barnmorskor får tillgång till det.
 - Utveckla en webbaserad preventivmedelsguide/frågeformulär för patienter
 - Informationsinsats avseende kvinnlig könsstympning. Vidareutveckla och erbjuda utbildningar till mödravårdscentraler, barnavårdscentraler, skolhälsovården och ungdomsmottagningar i Stockholms län om kvinnlig könsstympning. (ansvar LSF)
 - Mottagande av migranter och deras behov. Tillfällig förstärkning till mottagningar som tar emot migranter, avser t ex preventivmedel, aborter och vård av infektioner.

En detaljerad förteckning med beskrivning av förslagen, varför de valts och vilka belopp som föreslås, finns i bilaga 1.

Ekonomiska konsekvenser

De föreslagna insatserna finansieras genom det statliga bidraget.

Konsekvenser för patientsäkerhet

Patientsäkerheten förväntas bli bättre.

Konsekvenser för jämställd och jämlik vård

Överenskommelsen mellan staten och SKL utgår från ett tydligt jämställhetsperspektiv. Flera av förslagen syftar till att skapa en mer jämställd vård i länet.

Miljökonsekvenser

Förslaget innebär inga miljökonsekvenser.

Barbro Naroskyin
Hälso- och sjukvårdsdirektör

Kitty Kook Wennberg
Avdelningschef